

13

En kommun har då särskilda skäl förelåg ansetts vara berättigad att förlägga förbindelsepunkten för en fastighet i ett läge där närhetskravet inte var uppfyllt. – Även fråga om skadestånd.

P.S. äger sedan 1970 fastigheten T 23 i Härnösand. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning och är ansluten till denna anläggning såvitt avser ren-, spill-, och dagvatten. Den cirka 1 000 m² stora fastigheten omfattas av en stadsplan från 1946. Den bildades år 1968 genom att man från fastigheten T 8 avstyckade en fastighet, T 22, och omregistrerade kvarvarande del av stamfastigheten till T 23. T 8 bildades 1907 och anslöts till den allmänna va-anläggningen under 1920-talet. Anslutningen gjordes i Brunnshusgatan med ledningsdragning över dåvarande fastigheten T 7. På grund av källargolvets nivå kunde avloppet inte utan pumpning anslutas till den allmänna avloppsledningen i Kiörningsgatan.

Från T 7 avstyckades 1965 en fastighet, T 21, och stamfastigheten omregistrerades till T 20. T 21 har sitt spillvattenavlopp anslutet till avloppsledningen från T 23. Dagvattenavledning från T 21 görs däremot via en separat dagvattenledning förlagd i samma ledningsschakt som den gamla avloppsledningen. I samband med avstyckningen av T 22 erhöll ägaren till fastigheten tillstånd av ägaren till T 21 att ansluta fastighetens kombinerade spill- och dagvattenavlopp till den avloppsledning som går från T 23.

Renvattenförsörjningen till T 22 och 23 sker från förbindelsepunkter i Kiörningsgatan, medan T 20 och 21 har förbindelsepunkter i Brunnshusgatan.

P.S. yrkade att Va-nämnden skulle förplikta kommunen att ersätta honom med 26 985 kr för hans kostnader i anledning av stopp i avloppsledningen år 1985 och 1993. Av beloppet utgör 2 000 kr självrisk på försäkring hänförligt till stoppet år 1985 och resterande 24 985 kr kostnader för ny rördragning efter stoppet år 1993. Han åberopade att stoppen inträffat i en del av avloppsledningen som tillhör den allmänna va-anläggningen och att kommunen vägrat åtgärda felet på ledningen.

Kommunen bestred yrkandet men vitsordade de yrkade beloppens skälighet i och för sig. Även skadornas omfattning och orsaken till skadorna vitsordades. Som grund för bestridandet anförde kommunen att stoppen i avloppsledningen inträffat på den del av ledningen som utgör enskild va-anordning, dvs. på fastighetsägarens sida om förbindelsepunkten. Enligt kommunens uppfattning är fastighetens förbindelsepunkt i enlighet med p. 5 fjärde stycket ABVA belägen 0,5 m utanför kvartersmark vid avloppsledningens anslutning till huvudledningen i Brunnshusgatan.

Förbindelsepunkten är sålunda belägen 0,5 m utanför fastighetsgränsen vid skaftet på T 21 och gemensam för fastigheterna T 21, 22 och 23 beträffande spillvatten samt för T 22 och 23 beträffande dagvatten. För det fall Va-nämnden skulle finna att förbindelsepunkten är belägen vid den punkt på ledningen där T 22 anslutits har kommunen medgett skadeståndsskyldighet med 2 000 kr, avseende skadan år 1985. Översvämningen år 1993 inträffade även under denna förutsättning på fastighetsägarens sida om förbindelsepunkten varför kommunen bestritt skadeståndsskyldighet för det skadetillfället. För det fall Va-nämnden skulle finna att förbindelsepunkten är belägen vid fastighetsgränsen till T 23 har kommunen medgett ersättningsskyldighet med yrkat belopp.

P.S. anförde: År 1985 inträffade ett stopp i avloppsledningen vid T 21. Stoppet orsakade översvämning i källarplanet på T 3 genom uppträngning ur golvbrunnarna. Skadorna ersattes av försäkringsbolaget men han fick själv stå för självrisker om 2 000 kr. Det var först vid denna översvämning som han fick kännedom om att även fastigheterna T 21 och 22 var anslutna till samma avloppsledning. Kommunen sade sig vid det tillfället inte ha något ansvar för ledningen inne på kvartersmark. Under julhelgen 1993 inträffade en ny översvämning. Vid TV-filmning av avloppsledningen visade det sig att ledningen hade sprängts isär under garaget på T 22. Kommunen påtog sig inte heller denna gång något ansvar för ledningen. Under våren 1994 var han därför tvungen att själv lägga om avloppet förbi garaget på T 22. Fastighetsägaren till T 21 har inte velat medverka till omläggning av avloppsledningen förbi garaget på sin tomt, varför framtida problem av samma art kan förväntas på ledningen som går under garaget på den fastigheten. De för T 23 nyanlagda separerade serviserna för spill- respektive dagvatten har därför måst anslutas till den gamla avloppsledningen strax före den punkt på ledningen där T 22 sedan tidigare är ansluten. De inträffade stoppen har inträffat på en del avledningen som tillhör den allmänna va-anläggningen. Enligt va-lagen och ABVA är förbindelsepunkten belägen 0,5 m utanför tomtgränsen.

Kommunen anförde: Fastigheten T 23 har genom anslutning av ursprungsfastigheten T 8 sedan lång tid bruksrätt till den allmänna va-anläggningen. Anslutningspunkten för T 8 till den allmänna va-anläggningen var belägen vid Brunnshusgatan. Från T 7 avstyckades sedan T 21. Avstyckningen gjordes till en skafttomt för att möjliggöra placering av anslutningspunkt i Brunnshusgatan. Kommunen har i samband med bebyggande av T 21 upplyst den fastighetsägaren om att anslutningspunkten för fastigheten är belägen i Brunnshusgatan och att, om han önskade ansluta till den befintliga avloppsledningen från T 8, han själv fick ombesörja erforderligt tillstånd för detta. Detta stöder kommunens uppfattning att anslutningspunkten skall anses belägen vid Brunnshusgatan och att ledningen inom kvartersmark således är enskild. Kommunen känner inte till huruvida frågan om vem som svarade för enskild ledning på tomtmark skulle ha bestämts i särskild ordning i kommunalt reglemente eller motsvarande. Avstyckning

och anslutning av T 21 kan inte medföra att den enskilda ledning blir allmän. I samband med införandet av 1970 års va-lag har kommunen genom ABVA reglerat förhållandet mellan enskild va-anordning och allmän anläggning. Förbindelsepunkten är enligt ABVA gemensam för fastigheterna T 21, 22 och 23 och belägen 0,5 m utanför skافتet på T 21. Fastigheternas anslutning sedan tidigare med gemensam servisledning utgör sådana särskilda skäl som medger att förbindelsepunkten inte är belägen vid fastighetsgränsen.

Va-nämnden yttrade:

Anslutning av fastigheten T 8 och ledningsdragningen fram till fastigheten gjordes före 1955 års lag (nr 314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (VAL 5§) trädde i kraft. Enligt 7 § i den lagen räknades till den allmänna va-anläggningen bl.a. rörledning som erfordrades för att anläggningen skulle på ett tillfredsställande sätt tjäna sitt ändamål, med undantag blott för ledningar inom byggnad som var ansluten till anläggningen. Huvudmannen ägde dock bestämma att servisledningar inte eller endast till viss del skulle ingå i den allmänna anläggningen.

I det här fallet är det inte visat att huvudmannen har föreskrivit något i sistnämnda hänseende under den äldre lagens giltighetstid. Va-nämnden utgår därför från att frågan inte har reglerats och att servisledningar på tomtmark följaktligen ingick i den allmänna anläggningen.

Genom tillkomsten av 1970 års lag (nr 244) om allmänna vatten- och anloppsanläggningar (VAL 70) ersattes såvitt nu är ifråga de nyss återgivna bestämmelserna i VAL 55 av föreskrifter enligt vilka det åligger huvudmannen för allmän va-anläggning att för varje fastighet som betjänas av anläggningen bestämma förbindelsepunkt. Åliggandet skulle enligt övergångsbestämmelserna till lagen fullgöras även i förhållande till fastighet som anslutits under äldre lags giltighetstid. Om inte särskilda skäl föranleder annat, skall enligt 13 § VAL 70 förbindelsepunkt vara belägen i fastighets omedelbara närhet. Enligt den nya lagen föreligger det inte hinder att, om så anses lämpligt och kraven enligt 13 § uppfylls, bestämma gemensam förbindelsepunkt för flera fastigheter. Reglerna är tillämpliga inte bara när förbindelsepunkt skall bestämmas för nytillkommande fastigheter utan också när sådan punkt enligt nyss berörda övergångsbestämmelser skall fastställas för tidigare ansluten fastighet.

Kommunen har nu med stöd av föreskrifterna i ABVA p. 5 fjärde stycket hävdatt att förbindelsepunkten för avloppet från P.S.:s fastighet är belägen 0,5 m utanför kvartermark där ledningen ansluter vid Brunnshusgatan och att denna punkt är gemensam för fastigheterna T 21, 22 och 23. Kommunens ståndpunkt får här uppfattas så att den omstridda ledningssträckan skulle ha frånskilts den allmänna anläggningen genom fastställandet av förbindelsepunkter och att kommunen till följd härav inte längre skulle ha att svara för underhåll och förnyelse av denna ledningssträcka.

Va-nämnden har tidigare i flera avgöranden konstaterat att det inte föreligger något lagligt hinder mot en av omständigheterna påkallad förflyttning av förbindelsepunkt. Att huvudmannen flyttar ut förbindelsepunkterna från kvartersmark till gatumark har för anläggningens förvaltning och i övrigt så goda praktiska skäl för sig att det i allmänhet torde få godtas av berörda brukare. En förutsättning för att fastighetsägarens skall behöva godta förflyttningen är dock att den nya förbindelsepunkten uppfyller villkoren i 13 § VAL 70.

Såvitt gäller P.S.:s fastighet är det emellertid uppenbart att den av kommunen anvisade förbindelsepunkten inte uppfyller det i nämnda paragraf uppställda närhetskra- vet. Frågan är därför om det föreligger sådana särskilda skäl som berättigar huvudmannen att frågå närhetskrevet vid anvisandet av förbindelsepunkt.

Kommunen har gjort gällande att fastigheten T 8 vid den ursprungliga anslutningen till den allmänna anläggningen tillåtits ansluta avloppet till en ledning i Brunnshusgatan i stället för att som planerats ansluta till den allmänna ledningen i den till fastigheten angränsande Kiörningsgatan. Anslutning vid Kiörningsgatan skulle nämligen ha erfordrat pumpning inom fastigheten. Vid fastighetsbildningen av T 21 och 22 har dessa utformats som skafftomter, bl.a. för att just göra det möjligt att anvisa dem förbindelsepunkter vid Brunnshusgatan respektive Kiörningsgatan. Också dessa fastigheter har emellertid tillåtits ansluta till den allmänna anläggningen genom inkoppling på den mellan T 23 och Brunnshusgatan befintliga avloppsledningen, förutsatt att vederbörligt tillstånd kunde erhållas till sådan inkoppling.

Avloppsledningen mellan T 23 och Brunnshusgatan har således uteslutande i fastigheternas intresse och med visst frångående av huvudmannens planering tillkommit på fastighetsägarnas eget initiativ. Förhållandena får mot den här bakgrunden enligt Va-nämndens bedömning anses ha varit sådana att de berättigat kommunen att förlägga förbindelsepunkten för P.S.:s fastighet till den anvisade platsen, alltså på den befintliga servisledningen 0,5 m utanför kvartersmark där ledningen går ut i Brunnshusgatan.

Med denna bedömning har de aktuella stoppen i avloppet inte uppstått i en ledningsdel som ingår i den allmänna anläggningen. P.S.:s skadeståndstalan kan därför inte vinna bifall.

Va-nämnden lämnade P.S.:s talan utan bifall.

Beslut: 1995-11-09, BVa 107

Mål nr: Va 180/94